

Прохорчук О.І., Левандовська К.І., здобувачі вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Слободська І.А., старший викладач

ПРАВОВИЙ СТАТУС АвіАЦІЙНОГО ПЕРСОНАЛУ В ПОВІТРЯНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

На законодавчому рівні поняття «авіаційний персонал» закріплено у Повітряному кодексі України. Згідно даного кодифікованого нормативно-правового акту, авіаційний персонал – це особи, які пройшли спеціальну фахову підготовку, мають відповідне свідоцтво і здійснюють льотну експлуатацію, технічне обслуговування повітряних суден, організацію повітряного руху, технічну експлуатацію наземних засобів зв'язку, навігації, спостереження [1]. До авіаційного персоналу належить дієздатна особа, яка має відповідати кваліфікаційним вимогам за професійною ознакою, станом здоров'я та мати належним чином оформлене кваліфікаційне свідоцтво. Кваліфікаційне свідоцтво є дозволом на виконання функцій визначених в посадовій інструкції авіаційного працівника. Професійна діяльність провадиться згідно з умовами та обмеженнями передбаченими кваліфікаційним свідоцтвом та при його обов'язковій наявності. Відомості особи, яка належить до авіаційного персоналу належним чином повинні бути внесені в реєстр авіаційного персоналу, або в інший відповідний реєстр, ведення якого передбачено нормативно-правовими актами. Вимоги до власника свідоцтва: користується всіма правами громадянина; повністю дієздатна та правоздатна особа для здійснення правочинів; не має судимостей за навмисно скоєний злочин; відповідає віковим і освітнім вимогам; відповідає вимогам, щодо фізичної і психічної придатності і не має медичних протипоказань; має належну підготовку і досвід, а також наявність необхідних знань, умінь, що підтвердженні успішним складанням іспиту.

Відповідно до Наказу Державіаслужби від 02.06.2006 № 397 «Про затвердження Правил сертифікації служб авіаційної безпеки в Україні» авіаційний персонал – це особовий склад авіаційного підприємства, організації, підрозділу, навчального закладу, що складається з авіаційних спеціалістів за професійною ознакою [2].

Виділяють шість груп працівників сфери цивільної авіації: 1) пілот (командир) повітряного судна; 2) диспетчер управління повітряним рухом (диспетчер служби руху); 3) персонал з технічного обслуговування повітряних суден; 4) члени випробувального екіпажу; 5) член екіпажу

пасажирського салону (бортпровідник); б) диспетчер із забезпечення польотів [1].

Персонал цивільної авіації в залежності від виконання своїх професійних обов'язків у польоті або на землі поділяється на льотний і наземний. 1. Льотний персонал цивільної авіації представляють всі особи, перелік яких визначений в польотній документації і допущені експлуатантом до виконання польотного завдання. 2. Наземний персонал цивільної авіації складається із осіб, що здійснюють авіаційну діяльність на землі: працівників уповноваженого органу з питань цивільної авіації: а) працівників авіакомпаній (експлуатантів), аеропортів, аеродромів; б) працівників підприємств з технічного обслуговування і ремонту; в) працівників з обслуговування повітряного руху України; г) державних інспекторів з авіаційного нагляду; д) працівників навчальних закладів; е) працівників підприємств-виробників авіаційної техніки в Україні; і) працівників Національного бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами; і) працівників державного проектно-технологічного та науково-дослідного інституту цивільної авіації.

В залежності від наявності кваліфікаційного свідоцтва (сертифікату) персонал цивільної авіації поділяється на: а) сертифікований персонал цивільної авіації (авіаційний персонал); б) не сертифікований персонал цивільної авіації (інші працівники цивільної авіації, до кваліфікаційних вимог яких не висуваються вимога одержання свідоцтва або сертифікату).

До суб'єктів, які нормативно не виділені Повітряним кодексом України як авіаційний персонал, але сприймаються працівниками цивільної авіації, діяльність яких безпосередньо пов'язана з її використанням, належать: 1) працівники Державної авіаційної служби України – центрального органу виконавчої влади у сфері регулювання авіатранспортної діяльності, який забезпечує потреби народу України в безпечних внутрішніх і міжнародних перевезеннях; 2) працівники авіакомпаній (експлуатанти), які здійснюють внутрішні та міжнародні перевезення пасажирів; 3) працівники аеропортів, що забезпечують обслуговування пасажирів, польотів та експлуатацію повітряних суден, будівель і споруд, а також засобів забезпечення польотів; 4) працівники аеродромів, що забезпечують зліт, посадку, розміщення та обслуговування літаків; 5) працівники підприємств з технічного обслуговування і ремонту, що забезпечують льотну придатність повітряних суден та їх технічне обслуговування; 6) державні інспектори з авіаційного нагляду, що здійснюють інспектування об'єктів і суб'єктів авіаційної діяльності та контроль за виконанням ними авіаційних правил України; 7) працівники навчальних закладів (проводять підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців у сфері цивільної авіації); 8) працівники

підприємств-виробників авіаційної техніки в Україні, що забезпечують постачання авіаційної техніки експлуатантам і авторський нагляд за її експлуатацією; 9) працівники Національного бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами здійснюють технічне розслідування авіаційних подій та підготовку висновків та рекомендацій; 10) працівники Українського державного проектно-технологічного та науково-дослідного інституту цивільної авіації «Украеропроект»; 11) працівники Державного підприємства з обслуговування повітряного руху України (Украерорух). Підприємство уповноважене державним регулюючим органом цивільної авіації (Державіаслужбою України) здійснювати аеронавігаційне обслуговування в повітряному просторі, обслуговування повітряного руху (ОПР) України та в повітряному просторі над відкритим морем. Відповідальність за ОВС покладено на Україну Міжнародною організацією цивільної авіації (ІКАО) [3, с. 53].

Працівники аеропортів здійснюють обслуговування пасажирів, обробку багажу, вантажів, пошти; обслуговування повітряних суден; забезпечення авіаційної безпеки; забезпечення технологічних процесів; надання сервісних послуг пасажиром і клієнтурі (харчування, торгівля, розваги, побутове обслуговування, медицина та ін.); забезпечення аварійно-рятувальних робіт; забезпечення економічної ефективності та перспективи виробничого розвитку аеропорту; експлуатацію, реконструкцію та будівництво об'єктів і комплексів; забезпечення зовнішньоекономічної діяльності, укладання комерційних, технічних та інших договорів і угод; забезпечення екології та охорони навколишнього середовища на території аеропорту і суміжній території; організацію цивільної оборони мобілізаційних об'єктів; організацію підготовки та перепідготовки кадрів.

Персонал цивільної авіації має відповідати кваліфікаційним вимогам за професійною ознакою і здійснювати авіаційну діяльність відповідно до нормативно-правових актів та авіаційних правил виданих відповідно до п. 3 ст. 11 Повітряного кодексу України. Польоти та інша авіаційна діяльність можуть здійснюватися виключно уповноваженими особами авіаційного персоналу при наявності кваліфікаційного свідоцтва. Кваліфікаційне свідоцтво (сертифікат) – документ, який посвідчує певну кваліфікацію дає право його власнику виконувати визначені функції у сфері авіації. Свідоцтво видається після перевірки кваліфікації кандидата на відповідність встановленим вимогам. Свідоцтво видається окремо на кожну спеціальність осіб авіаційного персоналу. У свідоцтво можуть вноситися відмітки на право виконання деяких функцій, передбачених іншими спеціальностями. Свідоцтво авіаційного персоналу може бути анульоване або дія його призупинена, а також можуть бути обмежені

надані ним права, у разі вимог порушення нормативно-правових актів або авіаційних правил.

Отже, авіаційним персоналом являються працівники цивільної авіації, діяльність яких безпосередньо пов'язана саме з її використанням. Таким чином, аналіз функцій професійних груп працівників сфери цивільної авіації свідчить про їх спрямованість, як прямо, так і опосередковано, на забезпечення безпеки польотів.

Література

1. Повітряний кодекс України від 19 трав. 2011 р. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48-49. Ст. 536.

2. Про затвердження Правил сертифікації служб авіаційної безпеки в Україні: наказ Державіаслужби від 02 чер. 2006 р. № 397. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0716-06> (дата звернення: 18.04.2023).

3. Гусар О.А. Зміст персоналу цивільної авіації в сучасному повітряному праві України. Юридичний науковий електронний журнал. 2014. № 2. С. 50-53.

УДК 351:347.85 (043.2)

Процко В.М., Шелінговська К.Р., здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Слободська І.А., старший викладач

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Космічна галузь є однією з найважливіших галузей в сучасному світі, оскільки вона забезпечує здійснення найскладніших наукових та технічних проектів, а також забезпечує розвиток економіки та національної безпеки країн. Нормативно-правове регулювання космічної галузі є дуже важливим, оскільки воно визначає правові засади функціонування космічної галузі в державі, забезпечує безпеку та захист національних інтересів, а також регулює відносини між учасниками космічної галузі.

У даній статті буде розглянуто нормативно-правове регулювання космічної галузі в Україні, включаючи основні законодавчі акти, що визначають її правову базу, та будуть проаналізовані основні питання, пов'язані з розвитком космічної галузі в Україні.

Основними у сфері нормативно-правового регулювання космічної діяльності України є такі Закони України: «Про космічну діяльність» від 15.11.1996 р. № 502/96-ВР, «Про затвердження Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2013-2017